

ATHENA – Historical sources

Sources

Herbals

Academische horti

Soorten: allerlei soorten planten (veel exotische en bijzondere planten).

Periode: 1650-heden.

Vindplaats: natuurhistorische bibliotheken.

Bijvoorbeeld:

- M. de Lobel, *Plantarum historia* (Antwerpen, 1576).
- J. Snippendal, *Horti Amstelodamensis alphabetica ordine exhibitio* (Amsterdam, 1646).
- H. Munting, *Hortus universae materiae medicae Gazophylazium* (Groningen, 1646).
- J. Brosterhusius, *Catalogus plantarum horti medici illustriae scholae Auriaque est Bredae* (Breda, 1647).
- H. Regius, *Hortus academicus Ultrajectinus* (Utrecht, 1650).
- P. Hermanno, *Horti Academici Lugduno-Batavo Catalogus* (Leiden, 1668/1687)
- P. Hermanno, *Paradisi Batavi Prodrumus* (Leiden, 1689).
- J. Commelin, *Catalogus plantarum horti medici Amstelodamensis* (Amsterdam, 1689).
- J. Commelin, *Horti medici Amstelodamensis rariorum tam orientalis, quam occidentalis Indiae, aliarumque peregrinarium plantarum ... descriptio et icones* (Amsterdam, 1697).
- H. Boerhave, *Index alter plantarum quae in horto academic Lugduno-Batavo aluntur* (Leiden, 1710/1720).
- A. van Royen, *Florae Leydensis Prodrumus, exhibens plantas quae in Horto academic Lugduno-Batavo aluntur* (Leiden, 1740),
- E.J. Wachendorff, *Horti Ultrajectini Index* (Utrecht, 1747).
- M.G. Schwenke, *De Officinalium plantarum catalogus quae in Horto medico quae Hagae comitum est consistus* (Den Haag, 1752).

Particuliere horti

Soorten: allerlei soorten planten (veel exotische en bijzondere planten).

Vindplaats: natuurhistorische bibliotheken.

Bijvoorbeeld:

- F.J. Kiggelaer, *Horti Beaumoniani exoticarum plantarum catalogus* (Den Haag, 1690).
- C. Linnaeus, *Hortus Cliffortianus* (Amsterdam, 1737).

Encyclopaedia

Natuurhistorische encyclopedieën

Soorten: allerlei soorten dieren en planten.

Vindplaats: natuurhistorische bibliotheken.

Periode: 1700-heden.

Bijvoorbeeld:

- M. Houttuyn, *Natuurlyke historie, of uitvoerige beschryving der dieren, planten en mineraalen. Drie delen* (Amsterdam, 1761-1785).
- J. Le Francq van Berkhey, *Natuurlijke historie van Holland. Negen delen* (1769-1811).
- C. Nozeman en M. Houttuyn, *Nederlandsche vogelen* (Amsterdam, 1770-1829).

- C.J. Temminck, *Manuel d'ornithologie* (Amsterdam, 1815)
- H. Schlegel, *De vogels van Nederland* (Leiden, 1854-1858)
- R.C.E.G.J. Snouckaert van Schauburg, *Avifauna Neerlandica* (Leeuwarden, 1908)

Agricultural statistics

Landbouwverslagen

Soorten: informatie over dieren die schade aan de landbouw toebrachten.

Periode: 1800-heden.

Vindplaats: 29 NL-HaNA, Verslagen en Mededelingen Landbouw, 2.11.09.

Reports of regional and local public authorities

Gemeente- en provincieverslagen

Soorten: informatie over jachtwild, schadelijke gedierte en gedode roofdieren.

Periode: in het bijzonder 1851-1866.

Vindplaats: provinciale archieven (eventueel gemeentelijke archieven).

Laws and regulations

Jachtwetten

Soorten: hondachtigen, hoefdieren, haasachtigen, grondvogels, watervogels, zangvogels.

Periode: 1500-heden

Vindplaats: archieven van gewestelijke staten, (opper)houtvesterijen, heerlijkheden en Ministeries, plakkaatboeken, jachthistorische verhandelingen, parlementaire verslagen.

Planting schemes

Registers van bomen, struiken en planten

Soorten: allerlei planten.

Vindplaats: huis- en familiearchieven, bedrijfsarchieven.

Bijvoorbeeld:

- HT, HAT, inv.nr. 3074, Register van het Engels plantsoen op Twickel door Schuurmans Stekhoven (ca. 1800).
- GA, HR, inv.nrs. 1195-1199, Registers van gepote bomen (1850-1922).
- Tresoar, BDI, inv.nrs. 13-56, inventarissen van aanwezige bomen, struiken, planten, fruitbomen en heesters (1913-1973).

Treatises

Jachthandboeken

Soorten: hondachtigen, hoefdieren, haasachtigen, grondvogels, watervogels, zangvogels.

Periode: 1600-heden.

Bijvoorbeeld:

- P. Merula, *Placaten ende ordonnancien op 't stuck van de wildernissen* ('s-Gravenhage, 1605).
- V. Rijckelsma, *Wilde eendenjagt ofte beschrijvinge van de Hollandtsche vogel-koyen* ('s-Gravenhage, 1622).
- *Jacht-bedryff* (1636)
- *Aëdologia of verhandeling van den nachtegaal* [...] (Amsterdam, 1759).
- Jagerszakboekjes (vanaf 1799)

- F.A. van Voorst tot Voorst, *Handboek voor den jager* (Leiden, 1875).

Hofdichten

Soorten: voornamelijk zangvogels.

Periode: 1600-1800.

Bijvoorbeeld:

- C. Huygens, *Hofwijck* (1653).
- J. Cats, *Ouderdom, Butenleven en Hofgedachten* (1656).

Hunting records

Afschotlijsten en jachtdagboeken

Soorten: hondachtigen, hoefdieren, haasachtigen, grondvogels, watervogels, zangvogels.

Periode: 1750-heden.

Vindplaats: huis- en familiearchieven.

Bijvoorbeeld:

- HCO, HA, inv.nrs. 514 en 1560, registers van geschoten wild (1761-1763 en 1918-1952).
- HT, HAT, inv.nrs. 3195-3201, Registers van geschoten wild (1826-1948 met hiaten).

Vogelvangstregisters

Soorten: voornamelijk zangvogels en steltlopers.

Periode: 1750-heden.

Vindplaats: huis- en familiearchieven.

Bijvoorbeeld:

- Het vogelvangstregister van M.W. en C.C. van Valkenburg (1749-1773 en 1788-1803).
- C. van Lennep, *Fasti Fringillares* (ca. 1800).

Kitchen and wardrobe accounts

Rekeningen

Informatie over de aankoop van (sierlijke) dieren en de bestrijding van schadelijke dieren.

Soorten: hoefdieren, exotische vogels, grondvogels, watervogels, hondachtigen, marterachtigen, zoogdieren in het water.

Periode: 1500-heden.

Vindplaats: huis- en familiearchieven.

Bijvoorbeeld: rentmeestersrekeningen, verkoopboeken, tiendrollen.

Travel journals

Reisverslagen

Soorten: exotische planten.

Bijvoorbeeld:

- J. Breyne, *Prodromus fasciculi rariorum plantarum anno MDCLXXIX in hortis celeberrimis Hollandiae* (1680).

Newspapers

Dagbladen

Soorten: informatie over waarnemingen van bijzondere dieren en marktgegevens over de handel in wild.

Periode: 1800-heden.

Vindplaats: <http://www.delpher.nl/nl/kranten/>.

Historical maps

Topografische kaarten

Soorten: informatie over veldnamen van onder andere eendekooien, hertenkampen, konijnenwaranden en vinkenbanen.

Paintings and prints

Schilderijen en prenten

Soorten: allerlei dieren en planten.

Vindplaats: RKD, musea, particuliere collecties.

Bijvoorbeeld:

- Accurator (COMMIT/SEALINCMedia en Rijksmuseum Amsterdam).

Gebruikte afkortingen

BDI	Boomkwekerij De Iephof
GA	Gelders Archief, Arnhem
HA	Huis Almelo
HAT	Huisarchief Twickel
HCO	Historisch Centrum Overijssel, Zwolle
HR	Huis Ruurlo
HT	Huis Twickel, Ambt Delden
KB	Koninklijke Bibliotheek, Den Haag
NL-HaNa	Nationaal Archief, Den Haag
RKD	Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie
Tresoar	Tresoar, Leeuwarden